

EÇA DE QUEIRÓS
Adán y Eva en el paraíso
PERIFÉRICA, 2011

► Adán, Padre de todos los hombres, fue creado el día 28 de octubre a las dos de la tarde... La narración que así comienza apareció publicada en el Almanaque Enciclopédico de 1987 en Lisboa y es fácil imaginar el desconcierto de los lectores ante esta primera frase. Como todo almanaque, el relato combinaba la divulgación científica con el mito, el naturalismo más crudo con la fantasía, sin olvidar la Biblia. Animales prehistóricos, paisajes metafóricos, una Eva que convierte en lógica lo que para Adán es misterio: el Paraíso tan real como el mundo actual. Eça se atreve a imaginar cómo fueron los primeros días en el Paraíso del primer hombre, el que ni siquiera sabía lo que era un hombre.

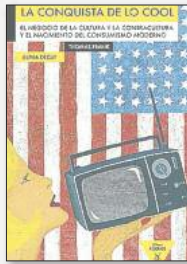
OVIDIO
Metamorfosis

ALIANZA EDITORIAL. PRÓLOGO: GUSTAVO MARTÍN GARZO. TRADUCCIÓN: FERNANDO NAVARRO ANTOLÍN, 2011
► En el ensayo *Por qué leer a los clásicos*, Italo Calvino dejó escrito que «los clásicos son libros que cuanto más se cree uno conocerlos de oídas, tanto más nuevos, inesperados, insólitos resultan al leerlos». Dentro de ellos se hallan los primeros de nuestra tradición cultural procedentes Grecia y Roma. Esta es una serie de manufactura exquisita con la que Alianza recupera textos que, lastrados por una carga de erudición filológica, nunca se había atrevido a abordar el lector. Las ediciones están presentadas por personajes alejados del ámbito académico que aportan con su visión un toque de frescura. **Ovidio** es uno de los elegidos. También **Séneca**, **Hesiodo**, **Aristófanes** y **Platón**.

GONZALO SUÁREZ
El síndrome de albatros
SEIX BARRAL, 2011

► Su regreso a la novela después de seis años. Una investigación criminal y literaria cuyo objetivo es averiguar quiénes son unos personajes de ficción y qué papeles representan... en la realidad. En la trama, una viuda encuentra el manuscrito de una obra teatral obscena que su difunto marido había escrito en secreto. Intrigada por el hallazgo, contrata a un escritor para que investigue la existencia de uno de los personajes femeninos de la obra, una jovencita cuyo erotismo despierta los celos de la viuda. Como si de un detective de novela negra se tratara, Ernesto Zóster acaba aceptando este insólito encargo. Es esta una novela que transgrede la realidad mediante el humor.

THOMAS FRANK
La conquista de lo cool

ALPHA DECAY, TRADUCCIÓN: MÓNICA SUMOY Y JUAN CARLOS CASTILLÓN, 2011
► El negocio de la cultura y la contracultura y el nacimiento del consumismo moderno. Aquí, un ensayo para todo aquel que alguna vez se haya burlado de la contracultura que nos legaron los años sesenta. [...] Análisis apasionado y exhaustivo de la era de la publicidad. [...] La conquista de lo cool no sólo hace callar a viejos hippies que recuerdan sus viajes en furgoneta convencidos de que fueron transgresores, sino que además vacuna al público contra el capitalismo moderno que está hoy por todas partes, incluso en estas páginas. Son consideraciones que le han valido a **Thomas Frank** el calificativo de ser el crítico cultural más provocador del momento.

Memòries

POR **ALFRED MONDRIA**

Després de la Conferència de Ialta, **Winston Churchill** es mostrava inquiet perquè els acords a què havia arribat amb **Stalin** en la fase final de la Segona Guerra Mundial podien rememorar el trist i ominós paper que **Neville Chamberlain** jugà a Munic amb **Hitler** el 1938. Poc donat a dissimular els estats d'ànim, Churchill confessava la seua incomoditat al seu secretari personal **John Colville**, impressions que el seu confident recollí en *Diaris de Downing Street 1939-1955*, un quadern de notes que és un seguiment exhaustiu —apassionat, fidel i amb la distància que provoca la reescriptura i el sentit de l'humor— de la carrera política del llegendari primer ministre britànic. Davant el control que els soviètics ja exercien sobre Romania i que assajaven per a tots els territoris on arribara l'Exèrcit Roig, Churchill exclamà: «No tinc la més mínima intenció de ser estafat amb Polònia, encara que arribem al punt d'entrar en guerra amb Rússia». Assidu de frases cèlebres i sentències per a la història, només pronunciar aquestes paraules Churchill sabé que no podria fer efectiva la seua amenaça.

Història d'un Estat clandestí està concebut des de la tensió i el ferm propòsit d'aconseguir una Polònia lliure i democràtica en acabar la guerra, i alhora es percep també com l'autor intueix —sense poder explicitar-ho— la inutilitat del seu esforç. Una mena de clam rotund i desesperançat que encara fa més fascinant el llibre. **Jan Karski**, militar i diplomàtic, escriví i publicà aquest volum el 1944 per tal que Gran Bretanya i Estats Units garantiren la convocatòria d'eleccions i la independència del seu país. En les pàgines d'aquest document —que ben prompte arribà a xifres de *best-seller* i de seguida emmudí fins fa uns pocs anys—, s'apleguen i es denuncien les atrocitats comeses per l'ocupació alemanya, però en canvi està esporgat de qualsevol referència antisoviètica que poguera molestar el fràgil equilibri entre els aliats: dels efectes del pacte Molotov-Ribbentrop només se'ns ensenya una de les cares del monstre. Ara bé, malgrat la destresa diplomàtica i els silencis ostensibles, Jan Karski sabia, tal i com reconegué a un amic poc abans de posar-se a escriure, que el destí dels polonesos havia estat fixat des de finals del 1943 en la Conferència de Teheran i el nou repartiment d'Europa.

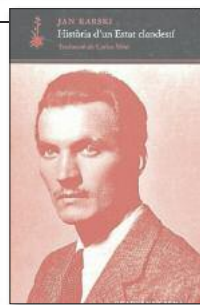
En l'inici de la narració un jove i despreocupat Jan Karski assisteix a una festa a l'ambaixada portuguesa a Varsòvia. A la matinalda, en arribar a casa, rep l'ordre de mobilització urgent i el destinen a la frontera amb Alemanya. Tres setmanes després, entre ruïnes que fumejen, comprova consternat que el seu país ha desaparegut. Presoner en

un primer moment dels russos, en un intercanvi passa a la zona alemanya i, com un personatge de **Vassili Grossman**, descobreix el veritable rostre del totalitarisme, «una inhumanitat d'unes proporcions que sobrepassen tot el que havia vist abans». En un dels trasllats en tren a un camp de treballs forçats, Jan Karski fuig i entra en les files de la resistència. La militància i les accions en la clandestinitat, l'enllaç amb el govern de l'exili, fets autobiogràfics i proclames polítics es disseminen i avancen per una trama que no perd el pols.

En aquest sentit, *Història d'un Estat clandestí* —que comprén des del començament de la guerra fins a mitjans del 1943—, fou planificat amb l'objectiu propagandístic d'afavorir les propostes impossibles del govern polonès a Londres, però sense descurar en cap moment les seqüències narratives, microrelats que s'adhereixen a la memòria del protagonista. La germana de Jan Karski reclosa en el dolor i absent perquè l'home ha mort en la defensa de Varsòvia, un antic amic de Berlín que s'ha convertit en un seguidor enfervorit del Führer, o bé l'intent de seducció d'un alt càrrec de les SS perquè el protagonista col·laborara amb els alemanys, episodis i retrats que vibren amb força particular enmig de l'argument. Ara bé, gran part dels capítols estan dedicats a la xarxa de la resistència, accions de sabotatge i combat contra l'enemic. Però tal

Amb la invasió de Polònia per alemanys i soviètics, Jan Karski (1914-2000) ingressà en la resistència del seu país i actuà de correu amb el Govern de l'exili. Una narració trepidant i un document esfereïdor conflueixen en *Història d'un Estat clandestí*.

Un testimoni captiu

JAN KARSKI
Història d'un Estat clandestí

► Traducció de Carles Miró.
► QUADERNS CREMA

i com subratlla l'autor, «la discreció era més important que la valentia», i hàbilment combina l'heroisme i els homenatges als seus companys amb el realisme de destacar l'aspecte rutinari i avorrit de tot un seguit de missions. Els dos viatges que el protagonista emprengué a través d'una Europa en guerra oberta i la captura per part de la Gestapo —tortures i interrogatoris sàdics—, constitueixen un dels moments àlgids del llibre.

Però de tots els fets consignats en *Història d'un Estat clandestí*, els capítols més esborronadors són els dedicats a la descoberta del protagonista del pla nazi d'extermini del poble jueu. A través de dos activistes —un budista i un sionista—, Jan Karski és introduït al gueto de Varsòvia perquè comprovara amb els seus propis ulls un grau d'horror inconcebible: «Per a nosaltres, els polonesos, allò era una guerra i una ocupació. Per a ells, els jueus polonesos, era la fi del món». Espectres amb aparença de vida —pell i ossos en moviment—, cadàvers amuntegats, un pur infern que Jan Karski no pogué suportar i necessità d'una segona incursió per a incorporar tot el que veia al seu informe per al govern de l'exili. Així mateix, vestit de soldat ucraïnès, entrà al camp d'extermini de Belzec: incrèdul amb la desmesura del que succeïa, els acti-

vistes jueus li comuniquen que pensen revoltar-se al gueto i li pregunten que faci saber al món el que de veritat estava passant: «Els alemanys no volen esclavitzar-nos, com fan amb altres pobles; ens estan assassinant sistemàticament. Aquesta és la diferència». Jan Karski relatà aquest testimoni als dirigents britànics i al president **Roosevelt**, i passà la resta de la seua vida perseguit per les imatges que havia presenciat, desolat perquè els aliats no intentaren aturar el genocidi.

En un vol transoceànic el 1944 camí de Londres, entubat en una màscara d'oxigen, **Isaiah Berlin** decidí descartar la filosofia com a matèria d'estudi i centrar-se en la història de les idees. En aquest canvi tingué un paper determinant el treball que realitzà per al govern britànic per tal de crear un estat d'opinió favorable entre els nord-americans per implicar-se en la guerra. Els seus informes tingueren la virtut de despertar l'interès, l'aprovació i els somriures de Churchill, lord **Hali-fax** i **Anthony Eden**, una de les poques ocasions en què aquests llops de la política —enfrontats i a l'aguait, sobretot, entre ells— hi coincidiren. Però més d'una vegada Isaiah Berlin tingué la lleialtat dividida entre el futur Estat d'Israel —fou assessor de **Weizmann**— i les exigències de **Whitehall**, sovint incompatibles. En *Història d'un Estat clandestí* trasllueix el conflicte de Jan Karski entre l'obligació de denunciar el totalitarisme nazi i el silenci imposat per les autoritats de l'exili de no poder fer cap referència al terror que estenien les tropes soviètiques i el que podia esdevenir-se a Polònia sota domini rus: «si la resistència s'hagués aturat, no tindríem ni llengua ni un país propi». Una denúncia que anys després realitzaria **Kundera** sobre la situació dels txecs en una època en què Europa —molt comprensiva amb el comunisme— escoltava amb desdeny i desconfiança aquests crits d'ajuda. Recuperar aquesta *Història d'un Estat clandestí* és, entre altres coses, també un acte de justícia.

